

el terme d'Òpol, ross. (a. 1306, Alart, *RLR*, vii, 49) acompanyat de *Crest<a>-savina* (a. 1260, Alart, *Priv.* 233 n. l); *Plan-sibina*, veral de camins te. Vidrà (1983); *Plana-sevineta* vora l'Ebre entre Benifalset i el barranc de *Xalamera* (1923) (cf. el notari *Rd.* 5 *Savine*, a. 1280 supra. de Miravet, que és allí al costat).

Hi ha doncs verament dilema entre aquesta etimologia (a), i l'explicació òbvia que jo mateix també havia acceptat: de *herba* més el nom de l'arbrat, 722b38 (b): tanmateix ben sostenible, entre altres 10 raons perquè translàticament el nom *savina* també s'ha aplicat a un vegetal herbaci, per més que hom ho hagi qualificat d'«aplicació abusiva» (722b34). Herba popular amb fama d'efectes nefands --- abortius o afrodisiacs (722b5, 723a6): a aquesta un muntanyenc li deia justament *erba sabina* (en el Puig de Bassegodà); llavors podríem atribuir la variant *asb-* a una contaminació del mot *esbarzer*, raó que no acaba de convèncer, majorment tenint aquest la forma *barcer*, sense *es-*, a tot el Pallars i les 20 muntanyes totes del nostre Nordoest. Decidir resoltament entre (a) i (b) no serà possible, sobretot mentre no es trobin més mencions antigues¹ que la de 1120: cosa difícil tractant-se d'un poblet mai gaire renomnat.

ERBEIERA, nom d'un antic mas de l'alt Berguedà; on el monestir de Poblet tenia moltes possessions. En doc. de 1183, del *Cart.* de Poblet: «mansum --- de *Erbeiera* qui est in termino de Castelar» (p. 194): 30 Castellar del Riu (uns 7 k. O. de Berga, entre els Tossals i els Rasos de Peguera); en un de 1184 «mansum de *Erbeiera*» en context semblant (p. 181). Es tracta sens dubte d'un derivat (col·lectiu o abundancial) d'*herbei* 'herbata de prat', mot que també s'usà 35 en el sentit més etimològic de 'estesa d'herba no dallada', 'paratge herbat i de pastura': «lo Pla de Beret és l'hervey més gran d'aqueixes montanyes: té dues hores de llarc i una d'ample --- montanyes llises y verdes, clapejades per molt pocs penyals ---» 40 escriví Verdager a. 1883. (*Excursió a l'alt Pallars*, en *Exc. i Viatges* ed. 1991, p. 43).

Com s'ha explicat en el *DECat* IV, 777b35ss., *herbei* prové d'HERBĒTŪLUM, derivat col·lectiu-diminutiu d'HERBA, en l'acc. 'paratge poc extens de terra herba' 45 d'aquest sector del Berguedà està encara enclòs dins la isoglossa *y* < *yl* (< -CL-) com es precisa en *Entre DL1*, mapa de p. 109; i ja en els docs. medievals, on es troba de vegades la reducció de *yl* a *y* (exs. en les notes de les pp. 32, 33, 39 etc.). 50

ERBELLÀS (probt. de *Herbellars*): en docs. dels Ports de Tortosa, del S. XIV: «Paüls --- la muntanya de Montsagre ensemps ab *Erbayllàs* --- *Erbellàs* --- *Erbellats* ---» a. 1346 (*BABL* XI, 366): és clar que es tracta sempre del mateix lloc, i probable que en el

darrer passatge hi hagi el fàcil err. lect. *-ts* per *-rs*, car així s'explica també la pron. *-às* dels altres dos, com sigui que la reducció fonètica de *-rs* a *s* era ja normal, i fins general, en aquest temps; en un document de 1366, de context molt igual, apareix junt amb les altres, al final: «--- e *Erbeylā*» (*BABL* XI, 367). La c.d.p. de Paüls a. 1168, porta «montanna de *Monsagar* et *Arberiaris* (original perdut, còpia del 1216, amb gloses dels Ss. XIV i XV: Font Rius l34, pp. 191.5f i 192 a, b).

ETIMOLOGIA. En la meua opinió, aquí tenim un altre derivat d'*herbei*, en la variant *herbeyl*, on el nexa -CL- de HERBETULUM apareix en la forma -l-, com escau a la zona tortosina, on no hi ha la solució «ieista» de -CL- o -TL-, sinó sempre -l- (V. l'estudi d'*EntreDL*). Podem dir que *Herb-ell-ars*, conté una sufixació del sufix col·lectiu, duplicada tautològicament —com si diguéssim HERB-ETUL-ARES, tal com s'ha format *lloredar* 'bosquet de llor' < LAUR-ET-ARES; o, en termes inversos: *Per-er-eda*, *fageda* (FAGIA + -ETA) (no gaire diferent de la formació tautològica de *pan-ell-et* o *Franc-in-eta*).

Quedem en dubte en el doc. de 1168 si hi ha errada per **Arbellars*, que fora derivat de ERVILIA (cast. 25 *arveja*), o tanmateix d'*herbeyl*, que és el que demostren els de 1346 i 1366. Havent oblidat que s'havia escrit el present article, En Gulsoy n'ha escrit un altre sobre aquest NL tortosí, que no retoquem i es veurà a la lletra L [segurament valorant massa la vida d'ERVILIA en català, i massa poc la d'*herbei*].

¹ Creia haver-ne trobat una altra, però ben mirat sembla idèntica a la que Valls data de 1120. En un pergami sense data, del *Li. Feu. Ma.* § 133, un comte Ramon posa en feu «castro *Eramont* cum --- *Erba savina* ---» però és impossible que es parli, com creu Miquel Rossell, del comte de Barcelona, Ramon Berenguer el Vell, puix que es tracta de llocs del Pallars, i ho fa junt amb la comtessa València. Es tracta, doncs, d'una de les parelles comtals Ramon-València, que regnaren en el Pallars per aquest temps; el qui va estudiar bé la cronologia d'aquestes parelles comtals fou Valls Taberner en els seus llibres; En Miquel hi va esmaperdut: en la fe d'err. (II, 600) ja rectifica la datació dels docs. següents, el núm. 135 i el de 1137, posant aquesta entorn de 1117; el doc. 135, també indata, és també dels comtes Ramon i València, i aquí ja veu En Miquel que són Comtes de Pallars. Deu ser, doncs, el mateix doc. que Valls data de 1120. Com que *Eramont*, avui Aramunt, a la Conca de Tremp ve del NP germ. ARAMUND (Först. 137), es podria usar la E d'aquesta grafia per desestimar el valor etimològic de la grafia contigua *Erba-savina*; però el cert és que per a Aramunt tenim altres testimonis de la grafia *Ar-* en docs. dels Ss. X-XII (veg. supra l'art.)